

„A könyvtár összekötő kapocs szerző és olvasó között”

Kongresszusi beszámoló Augsburgból

A Német Könyvtárosok Egyesülete az idén Augsburgban látta vendégül Európa több országának könyvtárosait a 92. Bibliothekartag-on.

Augsburg Németország egyik legszebb, legnagyobb történelmi hagyományokkal rendelkező városa, Bajorország második legnagyobb települése.

A város beírta nevét hazánk történelmébe is, hiszen 955. augusztus 10-én itt vették el elődeink kedvét örökre a nyugati portyáktól.

* * *

„A könyvtár összekötő kapocs szerző és olvasó között” mottó jegyében rendezték meg a konferenciát. A könyvtáraknak a publikációs és információs folyamatban betöltött helye vitathatatlan annak ellenére is, hogy az új technikai lehetőségek miatt az információ egyre kevésbé helyhez kötött. A technika ugyanakkor olyan információbőséggel is együtt jár, ami a könyvtárakra újabb feladatokat ró: erős válogatás, esetleg cenzúra mellett előkészítik és közvetítik az információkat, javítva ezzel azok minőségét. E gondolatok jegyében nyitotta meg Anette Rath-Beckmann a Német Könyvtárosok Egyesületének elnöke mintegy 1000 résztvevő előtt a rendezvényt a város kongresszusi központjában.

A német rendezvény sokban hasonlít az MKE Vándorgyűlésekre, bár méreteiben jóval nagyobb. Itt is szekciókban folyik a tanácskozás. Az idén 38 előre megszabott és 4 szabad témakör volt. A vezető témák között találtuk az elektronikus publikálást és ezeknek az anyagoknak a hozzáférhetőségét vagy az internet és az olvasói kultúra viszonyát. Elgondolkodtató megállapítást tett egy frankfurti kolléganő az előadásában: kijelentette, hogy a számítógépes technika az irodalom nívójára negatívan hat. Nem vonta viszont kétségbe, hogy elsősorban a kézikönyvek és adattárak használatát nagyban segítik az elektronikus változatok. A német könyvtáraknak is aktuális problémája a könyvtári állomány digitalizálása, illetve a multimédia helye, szerepe a hagyományos könyvtárban. Ezeket a kérdéseket számos jó példán keresztül ismerhették meg a hallgatók.

A szolgáltatások területén egyre fontosabb szerepe van a modern minőségmenedzsmentnek. Németországban már a nyilvános könyvtárak esetében is hagyománya van a minőségi tanúsításnak. Az ISO-tanúsítvány előnyeit ismerhettük meg a freibergi városi könyvtár példáján. Természetes folyamat könyvtáraik életében a teljesítménymérés, a különböző normák alkalmazása. Hallottunk beszámolót 170 nyilvános könyvtárban folyó teljesítményvizsgálatról, melynek során

áttekintették a könyvtárak felszereltségét, a kereslet–kínálat, illetve a feladatok és teljesítések viszonyát és a könyvtári team fejlődését. A könyvtárak a kapott eredményeket szolgáltatásaik javítására használják fel. Külön szekció tárgyalta a könyvtári munkafolyamatok szabványosítását.

A pénzügyi problémák azért itt is jelen vannak, hiszen nagy anyagi terhet jelent például az elektronikus szakmai információk finanszírozása. Ezen segít a különböző konzorciumok létrehozása. Számukra azonban már mindennapos dolog a profítképzés. Megismerhettük például azt is, hogyan támogatja az Allianz bajor biztosítótársaság a könyvtárakat és levéltárakat. A hatékonyabb információellátás érdekében Németországban is jelentős szerepe van a kooperációnak. Izgalmas volt a kiadók, szerkesztőségek és könyvtárak közötti együttműködési elgondolás az elektronikus publikációk felhasználásáról vagy a bajor és észak-rajna-westfáliai tudományos könyvtárak együttműködése az információfeldolgozás terén. A különböző szakterületek közötti együttműködésen túl nagyobb szerepe van a tartományi együttműködéseknek, melyek közül a berlin–brandenburgi közös portál építését vagy Észak-Rajna-Westfália könyvtárainak modellként is szolgáló próbalkozásait ismerhettük meg. Bemutatkozott a bajorországi főiskolai könyvtárak közötti kooperáció és a Baden-Württembergben megalkotott közös könyvtári, levéltári és múzeumi portál, mely lehetővé teszi e három különböző típusú intézmény katalógusainak és digitalizált állományának közös felületű használatát.

Kiemelt szerepet kapott a tanácskozás során a könyvtárak és az oktatás kapcsolata. Az iskolai, főiskolai könyvtárak hagyományos feladataikon túl ma már új utakon járnak, hisz az on-line szakmai információknak nemcsak a kutatásban, hanem a tanulásban is fontos helye van. Egyre inkább megjelenik a távoktatás. Az új eszközök használatát és módszereket számos könyvtárban szervezetteren oktatják a felhasználóiknak.

Szó esett a német könyvtárosképzésről, mely a miénkhez hasonlóan három szinten valósul meg (könyvtártechnikus–diplomás könyvtáros–tudományos könyvtáros), és egyre nagyobb szerepe van benne a posztgraduális képzésnek és távoktatásnak, mely a Humboldt Egyetemen már 1995 óta tart, állandóan aktualizált tartalommal. Betekintést nyerhettünk a hannoveri Információ és Kommunikáció-tudományi Főiskola információszakember-képzésének megújulásába. A franciaországi képzés az útkeresés időszakát éli, mindössze a villeurbanne-i főiskolán zajlik igazi könyvtárosképzés, egyébként különböző tanfolyamok és gyakorlatok keretében valósul meg. Megismerhettük az utóbbi években megújult osztrák képzést is, mely a kor kívánalmainak megfelelő tartalommal, az Európai Unióval összhangban az eisenstadt-i főiskolán és a kremsi Duna Egyetemen folyik.

Több szekcióban is visszatérő kérdés volt a nyitvatartási idő. A könyvtárak akár extrém időpontokban is szolgálatnak, hiszen első az olvasó érdeke. A landhuti főiskolai könyvtár például a kulturális minisztérium anyagi támogatásával 2002. január elejétől megvalósította a 24 órás nyitvatartási időt. Az automatizált chipkártyával ellenőrizhető beléptető rendszeren a főiskola hallgatói és dolgozói léphetnek be a személyzet nélküli könyvtári részbe, ahol egy elkülönített két emeletes, jól áttekinthető egységben használhatják a mintegy 60 000 kötetnyi prészensz állományt és a számítógépeket.

A szekcióüléseken túl 62, többnyire zárt körű egyesületi program is volt. Ülészett a Verein Deutscher Bibliothekare (VDB), a Berufsverband Information

Bibliotheken (BIB) a Deutschen Bibliotheksverband (DBV) az EDBI és a különböző szakkönyvtári (jogi és hatósági, orvosi, művészeti és múzeumi, parlamenti könyvtárosi stb.) munkaközösségek. Volt ülése a gyermekkönyvtárosoknak, de az új technológiákkal, az információ felhasználásával, a szakalkalmazottak és könyvtártechnikusok ügyeivel és a bérezés kérdéseivel foglalkozó BIB bizottságoknak is.

A kongresszushoz kapcsolódott egy hatalmas könyv- és információipari vásár, melyen kiadók, könyvtártechnológiával foglalkozó cégek, információs intézetek, könyvtárak, köztük több nálunk is jól ismert cég (SWETS, EBSCO, Springer, Ovid) mutatkozott be több ezer négyzetméteren. Közülük sokan előadásokat is tartottak. Számos, könyvtárban használható technikai újdonsággal találkozhatott a vásárlatógató.

A rendezvénynek helyet adó egyetem 1970-ben alakult, jelenleg gazdaságtudományi, jogi, szociális, filozófiai, és legújabbban természet- és információtudományi fakultással működik. Az egyetem alapítása óta rendelkezik könyvtárral. Jelenleg 2,4 milliós állománya van, melynek nagyobb része nyomtatott kiadvány, de őriznek még 443 ezer AV-dokumentumot, több mint 1200 inkunabulumot, másfélezer kéziratot és közel 2000 zenei anyagot. Több mint 6000 folyóiratcím (ebből 2893 külföldi) egészíti ki a kínálatot.

A hatalmas modern központi könyvtárhoz három kari könyvtár építészetileg nagyon ügyesen megoldva, függőfolyosókkal kapcsolódik. Az évi 23 000 regisztrált olvasót közel száz dolgozó szolgálja ki. Éves költségvetésük 2,4 millió euro. Itt minden az olvasóért van. A hatalmas, tágas és világos terek barátságos és nyugodt környezetet nyújtanak a tanuláshoz. Éves szinten több mint 400 000 kölcsönzést és 408 000 könyvtárközi kölcsönzést bonyolítanak le. Ennél sokkal jelentősebb a helyben olvasás és az elektronikus információforrások használata, amit külön számítógépes olvasói helyek tesznek lehetővé. A könyvtár összesen több mint 1 200 férőhelyes olvasótermei az év 300 napján tartanak nyitva, hetente 75 órában. Sok minden automatizált és ezáltal önkiszolgáló. Figyelemre méltó, hogy a hallgatók milyen figyelmekkel, szakértelemmel és vigyázva használják a könyvtárat.

Kührner Éva